

Rendi
Ingermanson

**K A K O
N A P I S A T I
R O M A N**

**uspešna metoda
za buduće pisce**

Preveo
Marko Mladenović

■ Laguna ■

Naslov originala

Randy Ingermanson

HOW TO WRITE A NOVEL USING THE SNOWFLAKE METHOD

Copyright © 2014, Randall Ingermanson

All rights reserved

Translation copyright © 2020 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

**KAKO
NAPISATI
ROMAN**

Sadržaj

1. Nepraktičan san	9
2. Vaša ciljna publika	17
3. Vaša priča u jednoj rečenici	29
4. Vaš stvaralački obrazac	37
5. Zašto je važno biti katastrofalan	47
6. Ništa nije važnije od likova.	61
7. Vaša priča na jednoj strani	75
8. Tajne priče vaših ljudi	85
9. Vaša druga katastrofa i vaša moralna pretpostavka.	95
10. Zašto je dobro vraćati se	109
11. Vaš dugi sinopsis.	119
12. Vaša biblija likova	125

13. Vaša treća katastrofa.	133
14. Vaš spisak scena	145
15. Cilj, sukob, zastoј	157
16. Reakcija, nedoumica, odluka	165
17. Planiranje scena	167
18. Pisanje romana.	179
19. Kratak pregled metode pahuljice.	183
20. Pahuljica za ovu knjigu	195
 Izjave zahvalnosti	 246
O autoru	247

Prvo poglavlje

NEPRAKTIČAN SAN

Zlatokosa je oduvek želela da napiše roman. Naučila je da čita još pre nego što je pošla u vrtić. U osnovnoj školi nije dizala glavu od knjige.

U nižim razredima srednje škole ostala deca su mislila da je uvrnuta jer je istinski *volela* da čita one prašnjave stare romane na času književnosti.

Do kraja srednje škole Zlatokosa je sanjala da jednog dana napiše sopstvenu knjigu.

Međutim, kad je otišla na fakultet, roditelji su je ubedili da studira nešto *praktično*.

Zlatokosa nije podnosila *praktično* i potajno je nastavila da čita romane. Ali bila je vrlo pokorna devojkica, pa je poslušala roditelje. Stekla je diplomu iz marketinga. Vrlo praktično.

Posle fakulteta, našla je posao koji joj je dosađivao do suza – ali je makar bio praktičan.

Onda se udala i, u roku od nekoliko godina, dobila je dvoje dece, devojkicu, a zatim dečaka. Napustila je posao kako bi im se sasvim posvetila.

Kako su deca rasla, Zlatokosa je uživala u tome da ih upoznaje s pričama koje je ona volela kao dete.

Kad joj je sin krenuo u obdanište, Zlatokosa je pomislila da potraži posao. Ali do tada je njena radna biografija imala sedmogodišnju rupu, a njene praktične veštine bile su odavno zastarele.

Jedini poslovi za koje je Zlatokosa mogla da se kvalifikuje bili su oni koji donose minimalnu zaradu.

Naprasno je shvatila da je zbog praktičnosti postala strašno nesrećna.

Podstaknuta iznenadnim porivom, Zlatokosa je odlučila da uradi ono što je oduvek želela više od bilo čega drugog – napokon će napisati roman.

Ne zanima je ako je to *nepraktično*.

Ne zanima je ako niko nikada ne pročita njen roman.

Uradiće to samo zato što želi.

Prvi put posle mnogo godina, uradiće nešto *samo za sebe*.

I niko je neće sprečiti.

Jednog divnog septembarskog jutra, nakon što je poslala decu u školu, Zlatokosa je sela za računar i otvorila novi dokument. Želela je da napiše uzbudljivu priču prepunu romantike i neizvesnosti. U glavnim ulogama biće naočit muškarac, prelepa žena i zli negativac u jednom opasnom vremenskom razdoblju – poslednjoj godini Trećeg rajha.

Otkucala je prvu reč svog romana: član *The*.

Zlatokosa je prestala da kuca. Zapijllila se u ekran. Za sledeću reč imala je milion različitih mogućnosti. I milion za reč nakon nje.

Mogućnosti su bile neograničene.

A ona nije mogla da otkuca narednu reč. Bilo je previše mogućnosti.

Nije se usuđivala da pogreši. Ako krene u pogrešnom pravcu, onda će morati da se vraća, a to bi bilo grozno.

Toliko se *načekala* da napiše ovu priču. Ona mora da bude savršena. Mora da bude njena sopstvena, posebna priповest. Ne može sebi da dozvoli grešku.

Zlatokosa je buljila u ekran punih sat vremena. Piljila je u tu jednu groznu, bednu, glupavu reč. *The*.

Znala je da ume da piše. Znala je da ima dara. Znala je da u njoj navire priča. Ali kao da nije mogla da je prenese na stranicu.

Konačno je zatvorila dokument i zaplakala.

Plakala je pet minuta.

Onda je obrisala oči i duboko udahнула. Očajnički želi da napiše roman. Neće dozvoliti da je u tome spreči nedostatak znanja.

Samo joj treba neki vodič. Savetnik. Neko da je usmerava.

Zlatokosa je otvorila internet i krenula u potragu za nekim tečajem ili radionicom, ili predavanjem o tome kako napisati roman.

Sigurno postoji neko ko može da je nauči kako da ostvari svoj san.

Ubrzo je naišla na spisateljsku konferenciju baš u njenom gradu koja će početi *sutradan*.

Zlatokosa se toliko uzбудila da je jedva uspevala da diše. Preko interneta se prijavila za konferenciju. Sutra će otkriti tajnu pisanja romana.

Zlatokosa je sutradan u konferencijski centar stigla tačno na vreme. Parkirala se tik ispred kafea, utrčala u glavnu zgradu i podigla svoj prijavni paket. Već je ranije pročitala raspored i pronašla onu radionicu koja joj treba. „Olakšano pravljenje nacрта – kako sastaviti zaplet romana.“

Zlatokosa je odjurila u prostoriju gde se radionica održavala.

U učionici je bilo zbijeno skoro stotinu učenika.

Pronašla je mesto pozadi.

Predavač je bio krupni medved koji se predstavio kao Tata Medved. „Predajem već četrdeset godina, i mnogi moji učenici objavili su svoja dela. Tajna pisanja romana krije se u tome da se unapred sastavi zaplet. Najbolji moj učenik bio je Robert Ladlam, a on se odlično snašao.“

Zlatokosa uze da hvata beleške.

Naučila je da nacrt romana ne liči na nacрте koje je ona naučila da pravi u trećem razredu, služeći se rimskim brojevima, velikim slovima i učestalim uvlačenjem pasusa.

Naučila je da romanopisci, kad govore o *nacrtu*, zapravo misle na *sinopsis* – kratak pregled priče koji predočava osnove zapleta.

Naučila je da ozbiljni sastavljači nacрта neretko prave pet ili deset sinopsisa, doterujući ih sve dok konačna verzija ne bude savršena.

Naučila je da sinopsis može da bude dug od pedeset do stotinu strana. Ili više.

Zlatokosa je preskočila sledeću radionicu i otišla u kafe odmah pored konferencijskog centra. Naručila je kafu s

mlekom, sela za jedan sto u hladu u izdvojenom dvorištu iza kafea i prionula da piše sinopsis. Besomučno je otkucala tri stranice, a onda zastala da pročita šta je napisala.

Nije mogla da veruje koliko to izgleda grozno. Njena priča je *dosadna*.

Ali nije htela da odustane. Ima tri stranice, ostaje joj još devedeset sedam.

Zlatokosa je uporno kucala, bez prekida do pauze za ručak. Kad je proverila kako napreduje, ispostavilo se da je napisala jedanaest strana.

I gadila joj se priča koju je napisala.

Nije želela da više ikada pomisli na nju.

Zlatokosa se osećala grozno. Znala je da pravljenje nacrta pomaže nekim piscima. Robert Ladlam je sjajan pisac, i ona je uživala u mnogim njegovim romanima.

Ali njoj pravljenje nacrta ne pomaže.

Neće da poveruje kako je glupa.

Zna da ima spisateljskog dara.

Zna da se u njoj krije neka priča.

Ali pravljenje nacrta po receptu Tate Medveda previše joj je dosadno.

Za vreme ručka, Zlatokosa je prelistavala program i spazila jednu drugu radionicu koja joj je izgledala bolje. „Napisati roman organski – kako da otključate svoje unutrašnje ja.“

Zlatokosa je otrčala na radionicu i stigla nekoliko minuta pre vremena.

Nastavnica je bila krupna medvedica blagih, srdačnih očiju boje čokolade koja se predstavila kao Mama Medvedica. Osmehnula se Zlatokosoj i pitala je kako se zove i šta piše. Dok je radionica bila spremna da počne, Zlatokosa je znala da je stekla prijateljicu.

Mama Medvedica je objasnila da je tajna pisanja romana jednostavno ga pustiti da ti navire iz duše. Nema potrebe da se unapred piše zaplet. To je za dosadne pisce nalik na računovođe – one kojima treba procedura od šest koraka da bi poljubili suprugu.

Učenici su se nasmejali na to.

Zlatokosa je osetila kako se opušta. Jeste, za tim je žude-la. Organsko pisanje zvuči kao vrlo prirodan način pisanja.

Mama Medvedica je čitavih sat vremena govorila o koristima organskog, ili „nagonskog pisanja“, kako su ga zvali neki pisci.

„Tokom godina imala sam brojne učenike“, reče Mama Medvedica. „Ovako piše Stiven King. Nije nimalo teško. Samo sedneš i gledaš kako ti se priča odmotava u glavi, a onda je zapišeš.“

Zlatokosa je jedva čekala da izađe s radionice kako bi počela da piše organski.

Čim se radionica završila, Zlatokosa je odjurila nazad u kafe, otvorila nov dokument na računaru i počela besomučno da kuca. Priča joj je navirala iz duše.

Čitava tri slova.

The.

Zlatokosa je čekala puna nade. Zažmurila je i čekala da joj iz duše navre još reči.

Čekala je.

Ali nije naišlo ništa više.

Zlatokosa zalupi poklopac laptopa i stade da šetka tamo-amu.

Da li s njom nešto nije u redu?

Ne bi rekla da je tako.

Zna o čemu želi da piše – na izvestan način.

Zna da je to dobra prijava – verovatno.

Ali radnja joj nije jasna u glavi, a prestravljena je da tek tako počne da trabunja.

Imala je utisak kako mora da zna kuda priča ide pre nego što krene.

Čini joj se da je organska metoda pisanja Mame Medvedice suviše sladunjava i neodređena.

Zlatokosa je zgrabila raspored konferencije i očajnički ga pretraživala pogledom.

Za oko joj zapade još jedan glavni program: „Kako napisati roman kad ne podnosite sastavljanje nacrtu i ne podnosite organsko pisanje.“

To je zvučalo kao da je stvoreno baš za Zlatokosu.

Ona nagura sve nazad u ranac i pohita prema učionici.

Stigla je tačno na vreme i zastala na vratima, tražeći mesto.

Ostalo je samo jedno mesto – i to u prvom redu.

Kad je Zlatokosa požurila unutra, svi su je gledali.

Dok su joj uši gorele, Zlatokosa je pohitala do stolice, sela i sva se pograbila.

Jedno je bilo sigurno:

Ona će se uporno truditi dok ne pronađe metodu pisanja koja će joj odgovarati.

Nikada neće odustati od sna da napiše roman.

Nikada, nikada, nikada.

Drugo poglavlje

VAŠA CILJNA PUBLIKA

Predavač je bio mali, energični medved koji se predstavio kao Medvedić.

Zlatokosoj se činilo da nije mnogo viši od jednog metra, i zapitala se zašto bi organizatori konferencije unajmili tako mladog i neiskusnog nastavnika.

„Koliko vas je pokušalo da napravi nacrt romana i nije to moglo da podnese?“, upita Medvedić.

Ruke diže nekoliko učenika, među kojima i Zlatokosa.

„A koliko vas se okušalo u 'organskom pisanju' pa vam nije pošlo za rukom?“, upita Medvedić.

Ruke digoše neki drugi učenici.

Zlatokosa se zapita da li je samo ona isprobala obe metode.

„Ova radionica je prva u nizu – osnovni tečaj koji će se nastaviti do kraja konferencije“, reče Medvedić. „Podučiću vas metodi kojom se trenutno služe desetine hiljada pisaca širom sveta da bi napisali svoje romane. Možda će vam poslužiti, a možda i neće. Različiti pisci se razlikuju, a

vaša prva misija kao romanopisca jeste da otkrijete pristup koji vam najbolje odgovara.“

Zlatokosa se uspravi na stolici. Dopadalo joj se to što Medvediće ne daje lakomislena obećanja.

„Za ovo prvo predavanje biće mi potreban dobrovoljac“, reče Medvediće. „Ko hoće da pomogne? Treba mi neko ko uveliko razmišlja o svojoj priči i želi da počne da piše, ali jednostavno nikako da krene.“

Ruku je digla jedna starica koja je sedela pored Zlatokose. „Ja imam priču o starici koja je otišla do kredenca, a on je bio prazan.“

Medvediće zaškilji u staričinu karticu s imenom. „Ovaj, gospođo... Habard.* Znači li to da pišete žensku književnost?“

Gospođa Habard zavrte glavom. „Ne, ne bih rekla. Ne znam šta je ženska književnost. Priča je ponajviše o kredencu. Vidite, on je bio prazan. Za sada je to sve što znam o priči.“

„Molim vas, izvinite, gospoja, ali ja tražim dobrovoljca koji je malčice dalje odmakao“, reče Medvediće. On uperi prst u veoma krupnu svinju koja je sedela u drugom redu. „Kakav roman vi pišete, gospodine?“

Svinja ustade i namesti svoju crnu leptir-mašnu. „Zapravo, priču ne pišem sam. Tražim koautora da mi pomogne da napišem pripovest o mladoj, vrednoj svinji koja se izdiže iz siromaštva i postaje moćan i bogat industrijski magnat.“ On uglaća naočare na mašnu. „Pomalo je autobiografska, ali ja nisam pisac, i samo mi treba neko

* Stara Majka Habard (Old Mother Hubbard) – glavni lik iz istoimene engleske dečje pesmice s početka 19. veka. (Prim. prev.)

da mi pomogne da zapišem reči. Ova knjiga bi trebalo da se napiše sama od sebe.“

MedvediĆ pročita ime na svinjinoj kartici. „Pa dobro, gospodine Prase, možda ćete na ovoj konferenciji i pronaći nekog koautora, ali ja tražim dobrovoljca koji je zaista *pisac*. Nekoga ko je već počeo da piše, ali se zaglavio.“

Zlatokosa je osećala kako joj obrazi gore. Ona pokri lice rukama.

MedvediĆ uperi prst u nju. „Da li ti to dižeš ruku, mlada damo?“

Zlatokosa se ukočila od straha. Ne dolazi u obzir da govori o svojoj priči pred svim tim pametnim i potkovanim piscima. To bi bilo suviše ponižavajuće.

MedvediĆ se dogega i stade ispred nje pa je uze za ruku svojim toplim, dlakavim šapama. „Kakav roman ti pišeš?“

„Ovaj... nisam sasvim sigurna kako bih nazvala svoju priču“, reče Zlatokosa. „U njoj je jedan zgodan muškarac. I jedna prelepa žena. I jedan zli negativac. A odvija se za vreme Drugog svetskog rata. I priča će biti veoma uzbudljiva.“

MedvediĆ klimnu glavom i povuče je za ruku. „Odlično, s tim možemo da radimo. Dođi na vruću stolicu da mi ispričaš o tome.“

„Ali... svi ovi ljudi“, reče Zlatokosa. „Oni zure u mene.“

MedvediĆ je odvede do stolice pored stola napred i posadi je na nju, da bi zatim skočio i seo na sto tako da su mu kratke noge visile preko ivice. „Pravi se da ovde nema nikoga osim tebe i mene. Reci mi još nešto o svojoj priči. Da li je to ljubavni roman?“

„Ne... baš“, reče Zlatokosa. „Oni se stvarno zaljube, ali nije to samo romantična priča. Pripovest počinje

neposredno pred savezničko iskrcavanje u Francuskoj, i svašta se događa. Tu su komandosi u važnoj misiji, i...“ Onda uzdahnu. „Ne znam kako to da objasnim.“

„Dobro ti ide“, reče Medvediće. „Da li je to triler?“

„Nisam sasvim sigurna šta je.“

„Suština trilera je zaplet. Sprema se nešto strašno, a glavni junak je tu da to predupredi. Ili treba da se dogodi nešto lepo, a junak je tu da to ostvari.“

„Pa... to je blizu, ali ne sasvim“, reče Zlatokosa. „Moja junakinja je Francuskinja koja živi u jednom seocetu za vreme nemačke okupacije. A junak je američki agent u važnoj misiji, koji pomoću padobrana dospeva iza neprijateljskih linija, ali pritom slomi nogu.“

„I to dvoje se sretnu?“, upita Medvediće.

„Da, u prvom poglavlju. I ona ga neguje i on joj ispriča za svoju misiju i ona želi da mu pomogne, a on se zaljubljuje u nju i strahuje da bi nacisti mogli da je ubiju, ali onda mu ona obrazloži da je ugrožava već sam njegov boravak u njenoj kući, i da je udovica s malom ćerkom i...“

„Polako, polako, polako!“ Medvediće podiže šapu obraslu krznom. „Imaš sjajnu priču! Koliko nje je već napisano?“

Zlatokosa oseti kako joj vreline opet obliva lice. „Ne... naročito mnogo.“

„E pa, baš mi se sviđa!“ Medvediće se okrenu prema učenicima. „Kome od vas se dopada njena priča?“

Svi digoše ruke. Gospođa Habard sedela je nagnuta napred na stolici i piljila u Zlatokosu kao da je ova neka poznata ličnost. Prase je bio zavaljen i proučavao ju je procenjivačkim pogledom.

Medvediće skoči sa stola i zagleda se u njenu karticu s imenom. „Pretpostavljam kako bi trebalo da usporimo i

da se upoznemo. Ti se zoveš... Zlatokosa.“ Pomno joj je proučavao lice. „Izgledaš mi poznato. Jesi li ikada bila na nekom mom času pisanja?“

Zlatokosa odmahnu glavom. Medveda koji iole liči na Medvedića videla je samo jednom odavno, jednog sasvim groznog dana koji bi veoma volela da zaboravi. „Upravo počinjem da učim da pišem.“

„E pa, očigledno si nadarena.“

„Stvarno?“, reče Zlatokosa.

„Naravno!“, reče Medvediće. „Glavni cilj književnosti jeste da se čitaocu priušti ono što ja zovem 'snažnim emotivnim doživljajem'. A tvoja knjiga deluje kao da će izazvati raznorazna jaka osećanja.“

Zlatokosa oseti kako joj srce tuče. „Kad sam bila mlađa, svi su me kudili što sam 'previše osećajna'.“

Medvediće joj uputi dug, prodoran pogled. „Zašto bi marila za tuđe mišljenje o sebi?“

„Zato što je to važno!“, reče Zlatokosa.

„Zašto je važno?“

Zlatokosa samo ozlojeđeno zavrte glavom. „Zato što jeste!“ Svi sigurno misle da je prava budala što se raspravlja s jednim medvedom.

Medvediće samo sleže ramenima. „Za romanopisca je često dobro da bude 'previše emotivan'. Jedino što treba da prodaš jesu tvoji emotivni doživljaji.“

Po prostoriji zaklimaše glave.

Zlatokosa oseti kako u njoj navire neko toplo osećanje. Čini se da se ona dopada drugim piscima. Da je razumeju. Nada se da niko od njih ne primećuje da jutros nije bogzna kako namestila kosu.

Medvedić poče da se šetka. „Dakle, Zlatokosa, ti pišeš romantični triler smešten u vreme Drugog svetskog rata. Tako ćemo zvati tvoju vrstu romana.“

„Zašto je to važno?“, upita Zlatokosa.

Medvedić se iscerio. „Kad knjižara dobije primerke tvoje knjige od tvog izdavača, treba im da znaju na koju policu da ih stave. Čim znaju tvoju vrstu romana, dobili su odgovor.“

Zlatokosa nikada nije razmišljala o tome.

„Sada hoću da zamisliš da si objavila svoj roman i da se on nalazi na odgovarajućoj polici u tvojoj lokalnoj knjižari. U knjižaru ulazi šestoro ljudi. Stariji muškarac i žena. Mlađi muškarac i žena. Dečak i devojčica. Vidiš li ih?“

Zlatokosa klimnu glavom.

„Koga od njih će zanimati tvoja knjiga?“, upita Medvedić.

„Ovaj... valjda sve njih“, reče Zlatokosa. „Želim da moj roman bude najprodavaniji. Želim da ga svi kupe.“

Medvedić je samo pogleda. „Da ti kažem još nešto o tim ljudima. Stariji muškarac nosi ribolovački kačket. Starija žena ima baštenske rukavice. Mlađi muškarac je obučen kao računovođa. Mlađa žena ima dvoje dece koja joj se drže za ruke, dečaka i devojčicu. Koga će od tih šestoro tvoja knjiga najviše zanimati?“

„Mlađu ženu“, reče Zlatokosa. „Ostali odrasli su svi došli da traže dokumentarističke knjige, ali ta mlađa žena sigurno želi moj roman. A za decu je to preozbiljno štivo.“

Medvedić protrlja šape. „Izvršno! Ta mlađa žena predstavlja ono što se zove tvoja ciljna publika. Knjigu ćeš pisati za nju i samo za nju. Ona će knjigu pročitati i mnogo će joj se svideti jer će joj priuštiti snažan emotivni doživljaj. O knjizi će pričati drugim ljudima, i moguće je da

se ona dopadne nekima od njih. Ali nikoga od njih neće oduševiti tako kao nju. Da li je tebi u redu što ti je ona najveći obožavalac?“

„O, to bi bilo sjajno!“, reče Zlatokosa. „Znam tačno kako ona oseća i razmišlja.“

Prase ustade i glasno zatrupka papcima po popločanom podu. „To zvuči kao grozna poslovna odluka“, reče.

Medvedić se okrenu da ga pogleda. „A zašto to kažete?“, učtivo upita.

„Savremeno poslovanje iziskuje ekonomiju obima“, reče Prase. „Da biste ostvarili najveću moguću zaradu, morate da prodate maksimalan broj jedinica po najnižoj mogućoj ceni. To zahteva da pravite proizvode koji ciljaju najmanji zajednički imenitelj. Tako sam se ja obogatio, i tako nameravam da napišem svoju knjigu.“

Medvedić se počea po dlakavoj bradi i pogleda učenike. „Koliko vas želi da vašu knjigu čitaju milioni?“

Ruke podigoše svi učenici u prostoriji.

„A koja se serija romana najbolje prodaje u poslednjih dvadeset godina?“, upita Medvedić.

Gospođa Habard se namršti. „To su bile one gnusne knjige o onom malom Harviju Poteru. Veštice i čarobnjaci i kojekakve opachine.“

„Veoma glupa knjiga“, progundā Prase. „Prestao sam da je čitam posle prve stranice, kada sam video kako je ta žena ocrnila onu čestitu porodicu Darsli.“

„A ko je bio ciljna publika za seriju o Hariju Poteru?“, upita Medvedić.

Niko ne reče ništa.

Zlatokosa bojažljivo diže ruku. „Zar to nisu bili... jedanaestogodišnji dečaci?“

Medvedić poče da skače gore-dole, pljeskajući debelim šapicama. „Tako je! Dečaci od jedanaest godina. Najmanji segment tržišta koji može da se zamisli. Svi znaju da dečaci ne čitaju. Svi znaju da jedanaestogodišnji dečaci neće da čitaju baš ništa pod milim bogom. Pogotovo knjigu koju je napisala žena. Pa ipak...”

„Mo’š misliti!“, frknu Prase. „Mnogi ljudi čitaju seriju o Hariju Poteru. Mada samo bog zna zašto bi iko čitao takve koještarije.“

Medvedić se počesa po ušima. „Autorka je knjige pisala za veoma mali deo tržišta. Jedanaestogodišnje dečake. Ali njih je oduševila, pa su oni o tome pričali jedanaestogodišnjim devojkicama. I one su se oduševile i o knjizi su pričale dvanaestogodišnjacima, koji su o njoj pričali trinaestogodišnjacima. I tako dalje, dok svi nisu govorili o njoj. Kako je to uspelo?“

„Zle čini?“, reče gospođa Habard.

„Odličan plasman lošijeg proizvoda na tržište“, reče Prase.

„Dobro štivo koje je oduševilo njenu ciljnu publiku?“, reče Zlatokosa.

„Upravo tako!“, reče Medvedić. „Znači, kad odete da pišete svoju priču, nećete je pisati za sve žive. Izabraćete svoju ciljnu publiku i odrediti je što uže znate i umete. Pisaćete priču da biste oduševili svoju ciljnu publiku. Neće vas zanimati niko drugi.“

„Ali šta ako se drugim ljudima... nimalo ne sviđa kako pišem?“, upita Zlatokosa. Nije mogla da podnese pomisao da se njen roman ne dopadne bilo kome.

„Vas. To. Ne. Zanima.“ Medvedić se toliko uzbudio da poče da trči u uskim krugovima. „Jedini ljudi na svetu koje morate da usrećite jesu ljudi iz vaše ciljne publike.“

Čak i da se nikome drugome nimalo ne dopada, vas to ne zanima.“

„To je najveća količina gluposti koje sam ikad čuo“, reče Prase.

„Ali... Harvija Potera čitali su toliki ljudi koji nisu bili jedanaestogodišnji dečaci!“, reče gospođa Habard. „Raznorazni ljudi koji je trebalo da znaju kako to ne valja.“

„To vam i govorim!“, reče Medvedić. „Ovo je vaš marketinški plan, u tri jednostavna koraka.“ On ode do table i počeo da piše velikim slovima.

VAŠ MARKETINŠKI PLAN

1. Izaberite ciljnu publiku koju želite da oduševite.
 2. Napišite najbolju priču koju možete, težeći upravo toj ciljnoj publici.
 3. Kad objavite priču, plasirajte je SAMO vašoj ciljnoj publici.
 4. Vaša ciljna publika će je ispričati ostatku sveta.
-

„To su četiri koraka“, reče Prase. „Po svemu sudeći, medvedi ne umeju da broje.“

„Ali... *mi* moramo da sprovedemo samo tri“, reče Zlatokosa. „Četvrti korak se događa sam od sebe. Pohađala sam marketing na fakultetu. Taj četvrti korak je san svih ljudi koji se bave marketingom. Zove se 'od usta do usta'.“

Medvedić zamahnu šapom kroz vazduh. „Tako je!“, uzviknu. „Svaki pisac očajnički želi da se priča o njegovoj knjizi prenosi od usta do usta. To se događa *samo* ako oduševite svoju ciljnu publiku. To se događa *samo*

ako napišete knjigu tačno za svoju ciljnu publiku. To se događa *samo* ako od početka donesete svesnu odluku o tome ko je vaša ciljna publika.“

Čitava učionica začuta. Čak ni Prase nije imao ništa da kaže.

Medvediće ode i stade ispred Zlatokose. „A sada da nastavimo. Ko je tačno tvoja ciljna publika?“

„Žene približno mojih godina“, reče Zlatokosa, sećajući se šta je na fakultetu naučila o demografiji.

„Žene tvojih godina čitaju raznorazne romane. Kakvu *tačno* priču tvoja ciljna publika voli da čita?“

„Uzbudljive priče. Priče u kojima se zbiva nešto opasno. Tu je naočiti junak i prelepa junakinja. I oni počinju da se zaljubljuju, mada se ne usuđuju jer će to upropastiti misiju. Ali ipak se zaljube, jer je to jače od njih. A tu je i zli negativac koji čeka da ih uništi. I sve polako odlazi dođavola, i čini se da oni nikako ne mogu uspeti u svojoj misiji, a čak i ako uspeju, vi znate da će jedno od njih tragično poginuti, i da će to pokvariti njihovu ljubavnu priču. Pa ipak...“

Zlatokosa zastade. Znala je da to zvuči veoma budalasto.

„Pa ipak, na kraju sve nekako ispadne kako treba“, reče Medvediće.

„Moglo bi“, reče Zlatokosa. „Ili bi jedno od njih moglo tragično da nastrada. Zato što će moje knjige nekad imati srećan, a nekad tragičan kraj, tako da se nikad ne zna kako će se *ova* knjiga završiti dok se ne stigne donde.“

Medvediće se okrenu prema polaznicima. „Koliko vas bi kupilo takvu knjigu?“

Širom prostorije digao se veliki broj ruku.

Gospođa Habard nije digla ruku.

Nije ni Prase.

Zlatokosa se načas osetila grozno. Njena priča se ne sviđa svima. U stvari, njenu priču ne miriše više od polovine ljudi.

„Čarobno!“, reče Medvediće. „Vidiš koliko ljudi pripada tvojoj ciljnoj publici?“

Zlatokosa pomisli kako on zvuči kao jedan od onih napornih medveda kojima je čaša večito dopola puna. Onda je počela da gleda ljude koji su digli ruku. Neki od njih su bili onakvi za kakve je i pretpostavljala da će čitati njenu priču – mlade žene poput nje. Ali njena priča se dopadala i dvojici sredovečnih muškaraca. I nekolicini starijih žena. Kao i nekim adolescentima. Nije mogla da zamisli koja bi demografska grupa ikako mogla da odgovara toj šarenolikoj grupi.

„Mislim da imaš sjajnu ciljnu publiku“, reče Medvediće. „Odredila si je prema tome *šta im se sviđa*, a ne prema uzrastu ili polu, ili društveno-ekonomskom položaju. Dala si mi *psihografiju*, a ne *demografiju*.“

Zlatokosa oseti kako joj se vrti u glavi. Da li je sve što je naučila na fakultetu potpuno pogrešno? I zašto gube vreme na priče o *marketingu* kad ona zapravo želi da se priča o *pisanju*?

Medvediće pogleda na sat. „Napravićemo desetominutnu pauzu. Kad se budemo vratili, nastavićemo sa Zlatokosom i njenom pričom. I naučiću vas kako da razvijete najmoćniju marketinšku alatku koju uvek možete da imate za svoj roman.“

Učenici bučno izađoše iz prostorije.

Zlatokosa pođe za njima, obuzeta strašnim razočaranjem. Na fakultetu je učila o marketingu, i to joj je bilo smrtno dosadno. Sada želi da nauči kako da napiše roman, a ne kako da ga plasira na tržište. Možda bi joj najbolje bilo da se neupadljivo iskrade i ode kući.

Treće poglavlje

VAŠA PRIČA U JEDNOJ REČENICI

Zlatokosa je shvatila kako je nemoguće da krišom ode kući. Na pauzi su je saletali drugi učenici, zapitkujući je koliko dugo piše i koje su njene tajne za takvu genijalnost.

Zlatokosa nije imala pojma šta da im kaže, pijuckala je kafu i zagonetno slegala ramenima. Čak i kad je otišla u toalet, bila je okružena novim prijateljicama, koje nisu prestajale da govore. Osećala se kao grozna varalica. Kad bi ti pisci čuli da je ona u svom romanu napisala samo jednu reč, znali bi da je obična gluperda.

Predavanje se nastavilo, a prostorija je brujala od uzbuđenja.

Zlatokosa se osećala kao najveći folirant na svetu.

Medvedić reče Zlatokosoj da ponovo sedne na onu stolicu napred, pa onda počne da šetka ispred nje.

„Na prošlom predavanju govorili smo o tvojoj ciljnoj publici – kakva je priča oduševljava. I zamislili smo jednu

mladu ženu koja je slučajno u tvojoj ciljnoj publici. Možeš li da je vidiš u mislima?“

Zlatokosa klimnu glavom. Ta mlada žena umnogome liči na nju.

Medvedić se smeškao. „Sada ta žena pita vlasnika knjižare ima li nešto dobro što bi ona mogla da pročita. A vlasnik je odvede do tvoje knjige i kaže joj da ima novu knjigu koja je upravo stigla, a ona je o... čemu?“

Zlatokosa nije znala šta da kaže. „To je romantični triler i mnogo će joj se dopasti.“

Medvedić polako klimnu glavom. „To je dobar početak. Romantični triler. Ali kupcu nije dovoljno *reći* da će mu se tvoja knjiga mnogo svideti. Moraš da mu *pokažeš* da će mu se tvoja knjiga mnogo svideti.“

„Aha, ovaj...“ Zlatokosa je hladila rukom lice. „Kako to da uradim?“

„Daš mu da okusi priču u dvadeset pet reči ili manje.“

Zlatokosa je malo razmislila. „Dobro, dakle moja priča je o toj mladoj ženi koja živi u Francuskoj za vreme Drugog svetskog rata, kojoj je muž pre više godina otišao u rat i poginuo, i ona ima malu ćerku, i jedva preživljava tako što gaji korenje i druge stvari u bašti, i strašno se plaši da će joj nacisti odvesti ćerku jer će reći da je defektna, a u selu ima jedan opaki stari pristalica nacista koji joj se nabacuje, i ona zna da bi, ukoliko ga odbije, on mogao da kaže nacistima za njenu ćerku, ali je on toliko odvratna da ga ona ne podnosi, a kad se požali gradonačelniku, on joj kaže kako svi moraju da donose teške odluke i...“

„Zar u njen život nije s padobranom sleteo zgodni američki agent?“, upita Medvedić.

Zlatokosa se podboči i prostreli ga pogledom. „*Stići* ću dotle! Ali najpre moram da vam ispričam sve ono što treba da znate kako biste razumeli moju priču.“

Medvedić je pogledao učenike. „Kome od vas treba da zna sve što vam je Zlatokosa upravo ispričala?“

Nekoliko učenika stidljivo diže ruku, i to delimično.

Zlatokosa nije mogla da shvati zašto su svi izgubili zanos. Pre petnaest minuta, svi su smatrali kako njena priča zvuči neverovatno.

„To što ti nama pričaš zove se pozadinska priča“, reče Medvedić. „Nas zanima da čujemo pravu priču.“

„Ali... najpre *morate* da znate sve ovo“, reče Zlatokosa.

„Jesi li ikada čitala *Operaciju Šakal* Frederika Forsajta?“ , upita Medvedić.

„Jesam, odavno. Mnogo mi se dopala ta knjiga.“

„O čemu je?“

„E pa, to je triler o plaćenom ubici koga francuski teroristi unajmljuju da ubije Šarla de Gola.“

Medvedić je brojao na šape i mumlao za sebe. Kad je završio, iscerio joj se i rekao: „Petnaest.“

„Molim?“ Zlatokosa se zapilji u njega.

„Čitavu priču sažela si u petnaest reči. Rekla si mi koja je vrsta romana u pitanju i ispričala mi dovoljno od priče da se zainteresujem.“ Medvedić se okrenu ka polaznicima. „Koliko vas bi kupilo tu knjigu ovog trenutka da je imam ovde na prodaju?“

Naglo se diže šest ruku.

„Kako rekoste da se zove?“ , doviknu jedan učenik.

„Ko je autor?“ , upita drugi.

Medvedić uperi prst u šest učenika dignutih ruku. „Vi ljudi spadate u ciljnu publiku za *Operaciju Šakal*.

Zlatokosa je upravo ukratko izložila priču baš u obliku koji vam treba kako biste znali da će vam se priča dopasti. Svaka čast!“

Zlatokosa skromno obori glavu. Nije uradila ništa posebno. Priča je dobra, a ona je samo iznela njene osnove.

„E sad, brzo“, reče Medvediće. „Za ovih šest učenika koji su upravo digli ruke, kako bi ukratko opisala svoju knjigu?“

„Pa zar nije očigledno?!“ Zlatokosa nije mogla da veruje kako Medvediće ne kapira. „Pišem romantični triler o ženi u Francuskoj pod nemačkom okupacijom koja se zaljubljuje u američkog sabotera na zadatku da, ovaj, nacistima uradi nešto zaista neviđeno strašno što će promeniti tok rata.“

Nekoliko trenutaka, u vazduhu se osećala napetost. Ali odmah nakon što je Zlatokosa izgovorila reč „ovaj“, uzbuđenje kao da je odjednom iščililo iz prostorije.

Zlatokosa skrenu sebi pažnju da zapamti da više nikada ne govori „ovaj“.

Međutim, Medvediće se osmehivao, šetkajući tamo-amo. „To je bio izvanredan početak. Rekla si nam o kojoj je vrsti romana reč. Ja vidim tu ženu. Vidim tog sabotera. Ali ne vidim njegovu misiju.“

Zlatokosa se namrštila. „Ona je baš važna. Ogromna je. Mogla bi da promeni ishod rata. Zar ne kapiraš?“ Nije mogla da veruje da bi direktorka konferencije unajmila nastavnika koji tako malo razume književnost.

Medvediće zavrte glavom. „Možeš da mi *kažeš* da je ona važna i ogromna i da će promeniti ishod rata. Ali ja ne osećam ništa od toga samo zato što si mi ti to rekla. Taj zaključak moram sam da izvedem. Tako da moraš da mi *pokažeš* da je ona ogromna i važna.“

„Ali... to se dogodilo u *Operaciji Šakal*. Ubica je trebalo da upuca Šarla de Gola, i to bi promenilo sve u Francuskoj.“

Medvedić se okrenu prema polaznicima. „Koliko vas može da zamisli kako plaćeni ubica puca na Šarla de Gola?“

Digoše se sve ruke u prostoriji.

„Koliko vas može da zamisli nekog čoveka koji radi nešto strašno francuskoj vladi?“

Sve ruke se spustiše.

Medvedić pogleda Zlatokosu. „Čin pucanja na Šarla de Gola jeste konkretan. Možemo da ga vidimo kako povlači obarač. Možemo da čujemo pucanj iz puške. Možemo da osetimo prasak. Da osetimo miris baruta. I znamo a da nam se to i ne kaže da će to ozbiljno nauditi francuskoj vladi.“

„Znači... u čemu je stvar?“, upita Zlatokosa.

„Nejasan je čin 'rađenja nečega neviđeno strašnog'. Ne možemo da ga vidimo jer postoji milion neviđenih strahota koje bi mogle da budu verovatne, a sve one izgledaju drugačije. Ne možemo to da čujemo. Ne možemo da nanjušimo. Ne možemo da osetimo.“

Učenici su ćutali desetak sekundi.

Zlatokosa je bila toliko ljuta da je pozelela odmah da napusti prostoriju. Zašto je Medvedić tako ograničen?

„Uporno ti govorim, a ti nećeš da slušaš! Pišem romantični triler o ženi u Francuskoj pod nemačkom okupacijom koja se zaljubljuje u ranjenog američkog sabotera koji hoće da dignu u vazduh jedno ključno skladište municije u Normandiji neposredno pred savezničko iskrcavanje.“

Svi učenici ustadoše i zaklicaše.

Medvedić je sklopio šape i skakutao oko Zlatokose. „To zvuči genijalno, Zlatokosa.“

Prase je negodovao. „To je bilo trideset tri reči. Rekao si da mora da bude dvadeset pet reči ili manje.“

Gospođa Habard diže ruku. „Zar ne bi bilo bolje da ubacite nešto o nekom kredencu?“

Medvedić zavrte glavom. „Moglo bi da bude malo kraće, Prase, ali mislim da vrši posao. I, gospođo Habard, u ovoj priči nema kredenaca. Zlatokosa, mislim da si ubola posred srede. Nisi nam *rekla* da su ulozi veliki. *Pokazala* si nam. Ako taj saboter digne u vazduh svu nemačku municiju, onda će to nacistima opasno da naškodi. Ali ako bude podbacio, to bi moglo da im omogući da odbiju nastupajuću invaziju. Odlično. I za uspeh *i* za neuspeh postoje posledice.“

Zlatokosa je imala utisak da se njena priča iznenada izoštrila. Znala je da je njen junak na zadatku da nacistima zada strahovit udarac. Ali dok nije izričito objasnila o kakvom je zadatku reč, njena priča sadržavala je previše mogućih pravaca. Sada je imala manje mogućnosti, i naprasno je osetila kako ta priča može maltene da se napiše sama od sebe.

Medvedić priđe tabli i poče da piše:

VAŠ SAŽETAK U JEDNOJ REČENICI

1. Izdvojte sat vremena za ovaj zadatak.
2. Napišite jednu rečenicu koja govori sledeće:
 - a) U koju vrstu spada vaša knjiga?
 - b) Ko su vaši glavni likovi?
 - c) Šta je to jedno što oni očajnički žele da urade?
 - d) Ne pričajte nikakvu sporednu priču.

- e) Naslikajte sliku za svoju ciljnu publiku.
- f) Budite što kraći možete, ali ne kraći od toga.

Ispod toga napisao je Zlatokosin kratak opis u jednoj rečenici:

Romantični triler o ženi u Francuskoj pod nemačkom okupacijom koja se zaljubljuje u povređenog američkog sabotera čiji je zadatak da digne u vazduh ključno skladište municije u Normandiji, neposredno pred savezničko iskrcavanje.

Izbrojao je reči. „Trideset dve. Ne verujem da može kraće. Čestitam, Zlatokosa. Spremna si da pređeš na sledeći korak u pisanju romana.“

Zlatokosa oseti kako je preplavljuje zbunjenost. „Ali... kakve ovo veze ima s pisanjem? Rekao si da je to samo marketinška deviza. Zašto nas ne podučavaš kako da napišemo roman?“

Medvedić joj se iscerio. „Knjigu najpre treba da plasiraš samoj sebi. Ti moraš da budeš uzbuđena svojom pričom. Što znači da moraš da znaš šta je ona. Ovo je ogroman korak napred.“

„Ali... ja još ništa nisam napisala! Imam samo jednu otrcanu rečenicu.“

„To je odlična rečenica, i jedna rečenica više nego što si imala pre sat vremena“, reče Medvedić.

Prase ustade i nakašlja se, besno ukucavajući brojeve u digitron. „Ovom brzinom biće ti potrebno... 2.778 sati da napišeš roman. To je sto šesnaest punih dana, budeš li radila neprestano bez jela i spavanja.“ On se podsmehnu. „Šta god misliš da radiš, Medvediću, to neće ići.“

Četvrto poglavlje

VAŠ STVARALAČKI OBRAZAC

Zlatokosa se nikada nije toliko razočarala. Svojski se potrudila oko svog sažetka u jednoj rečenici. Osećala je u srcu da je on dobar. Ali trebalo joj je čitavih sat vremena da ga napiše. I jednostavno nije mislila kako može podneti da ceo roman piše tako polako.

„Jesi li dobro, Zlatokosa?“, upita Medvediće. „Ne izgledaš zadovoljno.“

„Samo...“ Zlatokosa spusti glavu u šake. „Ne znam šta radiš, ali kao da to ne ide. Imamo samo jednu rečenicu, a treba napisati još hiljade. Ovim tempom nikada to nećemo završiti.“

Medvediće stade da se smeje. „Šališ li se? Ima deset koraka za pisanje romana, a ti si već prešla prvi – i trebalo ti je samo sat vremena. Krasno ti ide.“

Zlatokosa pogleda tu jednu rečenicu na tabli. „Ne razumem. Ti mi govoriš da smo već prevalili desetinu puta? To ne može biti tačno.“

Prase ćušnu Medvedića papkom. „Ti očigledno ne znaš ništa o pisanju. Koliko si romana objavio, mladi medvede?“